

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6081974.stm>, 2006. okt. 24.

Fordítás: 2006. okt. 26.

Kérdezz-felelek: Összecsapások Budapesten

Tüntetők és rendőrök csaptak össze Budapesten, Magyarország fővárosában hétfőn, az ország szovjet uralom elleni felkelésének 50. évfordulóján.

Nick Thorpe, a BBC tudósítója arra keresi a választ, milyen okok állnak a tiltakozások mögött, és milyen hatással lehet az esemény az országra.

Kik a tiltakozók?

Vegyes csapat, leginkább a politikai paletta jobboldaláról. Vannak közöttük egyetemisták, szakképzett emberek, orvosok, fogorvosok, üzletemberek – a „tiszteletre méltó középosztály” - de vannak radikális jobboldali elemek is.

Ami közös bennük: az a meggyőződés, hogy Gyurcsány Ferenc miniszterelnök megsértette az országot május 26-án, nem nyilvános körben elmondott beszédével, amelyet szeptember 17-én sugároztak először, és amely elismerte, hogy a kormány hazudott újramegválasztása érdekében.

A tiltakozók zöme feltehetően a Fideszre, Magyarország legjelentősebb konzervatív pártjára szavazott az áprilisi választásokon.

A radikálisabbak feltehetően a két szélsőjobboldali pártra, a MIÉP-re (Magyar Igazság és Élet Pártja), illetve a Jobbik-ra adták szavazatukat, azonban egyikük sem kapott elegendő szavazatot ahhoz, hogy bekerüljön a Magyar Országgyűlésbe.

Vannak a sorokban környezetvédők, akik a globalizációt ellenzik. És – vissza-visszatérő híresztelések szerint - vannak a tiltakozók között provokátorok is, akik féktelen erőszakos cselekményekkel megpróbálják lejáratni a mozgalmat.

Miért tiltakoznak?

Mindenekelőtt Gyurcsány úr ellen tiltakoznak, de a jelenlegi szocialista-liberális kormányzat és annak gazdaságpolitikája ellen is.

A kedélyeket már a beszéd kiszivárgása előtt felzaklatta, hogy a korábbi KISZ-vezető Gyurcsány vezeti az országot az 1956-os szovjetellenes forradalom évfordulójának megemlékezéseiben.

Mivel a miniszterelnök beismerte, hogy újraválasztásuk érdekében „reggel és este hazudtak” a gazdaság állapotáról, a tiltakozók szerint már maga a választási győzelem is csalás eredménye. Következésképpen az ellenzék vezetője, Orbán Viktor a kormányt „legálisnak, de illegitimnek” minősítette.

Játszik-e szerepet a gazdaság a tiltakozásokban?

Igen, és úgy tűnik, egyre jelentősebb szerepet kezd játszani.

A tiltakozások a „hazug miniszterelnökkel” szembeni harag spontán kitöréseként kezdődtek, elsősorban politikai kérdésként – a miniszterelnök, és ha lehet, kormánya elmozdítása céljával.

Ez a kormány az elmúlt hónapokban megszorító programot indított – éppen azt a programot, amelyet az újválasztás érdekében a miniszterelnök beismerése szerint el akart palástolni.

A programban szerepel adóemelés – közte egy ingatlanadó bevezetése -, az orvosi vizsgálatokért és az egyetemi képzésért fizetendő díj, hatalmas gázáremelések és más olyan intézkedések, amelyek célja az, hogy Magyarország nagy – ez évben várhatóan a GDP 10%-át is elérő - költségvetési hiányát 2009-re 3%-ra csökkentse.

A megszorító csomag előreláthatóan az átlagos magyar polgárnak egyhavi fizetésébe kerül. Ahogyan a tél folyamán a csomag kezdi éreztetni hatását, a demonstrációk egyre inkább szociális és gazdasági, s kevésbé politikai tiltakozásokba fordulhatnak át.

Miért nem mondott le a miniszterelnök?

A miniszterelnök egy meglehetősen magának való ember, saját pártjában is egy ambiciózus kívülálló, aki egy merész húzással emelkedett a hatalomba 2004 nyarán.

Ő és színtelen elődje, Medgyessy Péter egyaránt milliomosok.

A Szocialista Pártban vannak, akik nem szeretik egyéniségét, és vannak akik ellenzik túlságosan piacbarátnak tartott politikáját.

De elviselték, sőt kedvelték őt mindaddig, amíg megnyerte számukra a választásokat.

Nem mondott le, részben mert úgy véli, ő az egyedüli személy, aki képes keresztülvinni a gazdasági csomagot, részben mert úgy érzi, még mindig bírja a szocialisták, és kisebb koalíciós partnerük, a szabaddemokraták teljes támogatását.

Ha ez a támogatás gyengülne, lehetséges, hogy talán lemondana.

Ez is része a konzervatív ellenzéki Fidesz stratégiájának – nyomást gyakorolni Gyurcsány pártjára, hogy az megvonja támogatását.

Van-e kapcsolat az 1956-os eseményekkel?

A tiltakozások résztvevői szerint minden bizonnyal van.

Ezt számos különböző érveléssel indokolják. Az egyik érv szerint a jelenlegi Szocialista Párt annak a Magyar Szocialista Munkáspártnak (MSZMP) az utóda, amely szétverte 1956 novemberében a forradalmat, és amely máig a budapesti Köztársaság téri régi székházában működik.

Azt is mondják, hogy 1989 békés forradalma nem ment el addig, hogy a magyarokat a múltjukkal való szembenézésre kényszerítse, és meg kellett volna akadályoznia azt, hogy bizonyos emberek tisztségekbe kerüljenek.

A miniszterelnök és támogatói azzal ríposztóznak, hogy semmiféle kapcsolat nincs 1956-tal, és a jelenlegi tiltakozók nem egyebek, mint nacionalista huligánok. Azzal érvelnek, hogy a nyilvánvaló szocialista-liberális győzelem az áprilisi választásokon megadja nekik a négyévi kormányzáshoz a demokratikus felhatalmazást.

Hangsúlyozzák azt a szakadékot is, amely elválasztja őket az MSZMP-től: elkötelezettségüket a szociáldemokrácia és általában a demokratikus joggyakorlás iránt. A magyarországi normák szerint a szocialisták belső működése valóban demokratikus.

Mit jelentenek az események Magyarország és az Európai Unióban elfoglalt helye számára?

Nem valami fényes a helyzet. Az EU óvatosan üdvözölte Gyurcsány csomagját, főleg azért, mert nincs más a tárgyalóasztalon.

Ha lemondott volna a beszéd nyilvánosságra kerülésének másnapján, az EU vezetői kétségkívül kifejezték volna bizalmukat a magyar demokrácia stabilitása iránt, és azt várták volna, hogy vagy egy másik szocialista miniszterelnök folytassa a megszorító csomagot, vagy egyéb alternatív javaslatok fogalmazódjanak meg.

A Fidesz egy radikálisan eltérő csomagot javasolt, amely adócsökkentésen, nem pedig adóemelésen alapul.

Most patthelyzet állt elő – Gyurcsány nem kíván leköszönni, a tiltakozók pedig azt mondják, addig maradnak az utcán, amíg a miniszterelnök nem távozik.